

Nr 12.

Ankom till riksdagens kansli den 23 januari 1940 kl. 2 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:t proposition angående beviljande av lån till aktiebolaget Kattstrupeforsen m. m.
(4:e avd.)

I en den 4 januari 1940 dagtecknad proposition, nr 9, har Kungl. Maj:t gjort framställning om lån till aktiebolaget Kattstrupeforsen m. m.

För utbyggnad av Kattstrupeforsen, belägen i Indalsälven nedanför Storsjöns utlopp, har enligt medgivande av 1938 års riksdag mellan staten och huvudfallägaren, Östersunds elektriska aktiebolag, träffats överenskommelse. För detta ändamål har också bildats ett särskilt aktiebolag, aktiebolaget Kattstrupeforsen.

På grund av kraftbristen har nu anläggningen ansetts böra skyndsamt utföras, trots den fördyring och de vanskligheter som rådande krisläge medfört. I sådant syfte har ett tilläggsavtal träffats av huvudsaklig innebörd att det nybildade kraftbolaget, där staten disponerar 55 och Östersundsbolaget 45 procent av aktiekapitalet, efter planerad kapitalökning till 4,500,000 kronor, skall påtaga sig all fördyring intill 1,000,000 kronor, men av fördyringen därutöver intill 3,000,000 kronor vattenfallsstyrelsen (staten) betala 50 procent och av ytterligare fördyring 60 procent.

Vattenfallsstyrelsen har anfört bland annat följande:

Konsortialavtalet giver formellt vattenfallsstyrelsen rätt att bestämma om omedelbar utbyggnad av vattenfallet. Styrelsen anser sig emellertid icke hava moralisk rätt att nu framdriva omedelbar utbyggnad utan att avlasta Östersundsbolaget från en del av den kostnadsökning, som torde bli följden. Därest icke på grund av särskilda förhållanden styrelsen varit nödsakad att omedelbart skaffa krafttillskott, skulle en utbyggnad under krigstid icke hava ifrågakommit. Vid uppgörandet av konsortialavtalet nämndes av Östersundsbolaget, att man borde utgå ifrån att utbyggnaden av Kattstrupeforsen icke skulle verkställas under krigstid. Oaktat något dylikt förbehåll icke intogs i avtalet, torde Östersundsbolaget hava förutsatt, att utbyggnaden skulle ske vid en kommersiellt sett lämplig tidpunkt.

Enligt verkställda utredningar skulle en utbyggnad vid Kattstrupeforsen med två maskinaggregat för vardera 125 kubikmeter per sekund kosta 11,960,000 kronor inclusive ränteförluster beräknade efter 4.25 procent ränta. I kostnaden har då medräknats upptransformeringsanläggning.

Det har befunnits lämpligt att planera kraftstationen för en slutlig utbyggnad med tre aggregat. Detta gör, att vissa förarbeten för det tredje aggregatet och viss förstoring av avloppskanalen måste utföras samtidigt med utbyggnaden av de två första aggregaten, vilket medför ett tillägg av 515,000 kronor.

Fredskostnaden är alltså 12,475,000 kronor vid normal utbyggnadstid av 3¹/₂ år.

Med hänsyn till det trängande behovet av tillskottskraft synes det lämpligt att utföra anläggningen på en tid av 2¹/₂ år med färdigställande av det första maskinaggregatet redan efter 2 år. Under fredsförhållanden skulle detta medföra en merkostnad av cirka 500,000 kronor. Vid förhandenvarande omständigheter är det möjligt, att denna forceringskostnad kompenseras därav, att utbyggnaden till större del sker under relativt billigare tid än vid en byggnadsperiod av 3¹/₂ år.

Tilläggsavtalet innehåller vidare jämte andra föreskrifter särskilda bestämmelser om finansieringen av det belopp, som utöver vattenfallsstyrelsens bidrag och tillgänglig del av aktiekapitalet erfordras för utbyggnaden. Detta belopp, som vid en fördyring, i jämförelse med tidigare beräknad utbyggnadskostnad, av 20 % utgör omkring 12,000,000 kronor och vid en fördyring av 40 % omkring 13,100,000 kronor, skulle av bolaget anskaffas genom lån. Detta förutsättes skola lämnas av vattenfallsstyrelsen, som för ändamålet skulle disponera erforderligt belopp av statens vattenfallsverks förnyelsefond.

Vattenfallsstyrelsens bidrag m. m. vid olika totalfördyring framgår av följande tabell:

Fördyring procent	Total utbyggnadskostnad kronor	Vattenfallsstyrelsens bidrag kronor	Det nybildade bolagets andel kronor	Erforderligt statslån ¹ kronor
20	14,970,000	747,500	14,222,500	12,000,000
30	16,217,500	1,445,500	14,772,000	12,600,000
40	17,465,000	2,194,000	15,271,000	13,100,000.

Utskottet.

Krisförhållandena hava framkallat en ökad efterfrågan på elektrisk energi, vilken efterfrågan ansetts motivera en snabbare utbyggnad av Kattstrupeforsen än varmed tidigare räknats. Det tilläggsavtal, som mellan vattenfallsstyrelsen och den andra intressenten i fallet, Östersunds elektriska aktiebolag, i anledning härav träffats, föranleder ej erinran från utskottets sida.

Med tillstyrkande av förslaget hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att godkänna ett vid statsrådsprotokollet den 4 januari 1940 fogat, mellan vattenfallsstyrelsen, Östersunds elektriska aktiebolag och aktiebolaget Kattstrupeforsen ingånget tilläggsavtal för utbyggnad av Kattstrupeforsen, med rätt för vattenfallsstyrelsen att vid tillämpningen vidtaga sådana smärre, av tekniska skäl motiverade ändringar i avtalet, som kunna befinnas erforderliga och varom överenskommelse kan träffas;

b) medgiva, att för finansiering av det lån, som vattenfallsstyrelsen enligt nämnda tilläggsavtal skall lämna till aktiebolaget Kattstrupeforsen, må disponeras erforderligt belopp av till vattenfallsstyrelsens förfogande stående likvida

¹ Utöver vattenfallsstyrelsens bidrag och disponibel del cirka 2,200,000 kronor av aktiekapitalet sedan skadeersättningar m. m. betalats.

medel, som uppkommit genom avsättning till statens vattenfallsverks förnyelsefond.

Stockholm den 23 januari 1940.

På statsutskottets vägnar:

ANDERS RÅSTOCK.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit
från första kammaren: herrar *Nilsson* i Landeryd, *Andrén*, *Heiding*, *Magnusson* i Kalmar, *Sundberg*, *Andersson* i Rixö, *Boman*, friherre *De Geer*, *Andersson* i Arboga och *Bergman*; samt
från andra kammaren: herrar *Råstock*, *Jansson* i Falun, *Törnkvist*, *Svensson*, *Eriksson* i Stockholm, *Danielsson*, *Persson* i Falla, *Andersson* i Malmö, *Hansson* i Rubbestad, *Mårtensson*, *Wallentheim* och *Eriksson* i Frägsta.
